

برای نشست مشترک درباره افغانستان

موافقت رئیسی با درخواست عمران خان

گروه سیاست: ابراهیم رئیسی در اولین سفر خارجی خود در قامت رئیس‌جمهور ایران، به دوشنبه پایتخت تاجیکستان رفت و در بیست‌ویکمین اجلاس سران سازمان همکاری شانگهای که با حضور سران ۱۲ کشور عضو و ناظر برگزار می‌شود، شرکت کرد...

صفحه ۲

شنبه ۲۷ شهریور ۱۴۰۰ - ۱۱ صفر ۱۴۴۳ - ۱۸ سپتامبر ۲۰۲۱

تترها

به‌نام شفافیت به‌کام اصولگرایان

صفحه ۹

کرونا شکاف طبقاتی را آشکارتر کرد

صفحه ۹

مشروعیت ازدست‌رفته تزار

قانون «عوامل خارجی»

شمشیر دوله‌بوپتین برای سرکوب منتقدان

صفحه ۸

سر نوشت مبهم میادین مشترک

صفحه ۵

پرسپولیس علیه کاپیتالیسم

صفحه ۱۱

به سوی آزادی در همبستگی

چپ چیست و چپ ایران از چه حرف می‌زند؟

صفحه ۶

حرف اول

حاکمیت طالبان در همسایگی وامکان ظهور داعش و القاعده

محمدحسین عمادی*

تحولات اخیر افغانستان و به‌قدرت‌رسیدن طالبان، نگرانی‌هایی جدی از ظهور تروریسم برای تمامی کشورهای همسایه، منطقه و جهان به‌وجود آورده است. سابقه میزبانی و همکاری گروه القاعده با طالبان از یکسو و ظهور داعش خراسان هم‌زمان با حاکمیت طالبان به نگرانی‌های همسایگان افغانستان دامن زده است. مهم‌ترین اولویت مطرح‌شده در اولین نشست وزرای خارجه کشورهای همسایه افغانستان، ظهور مجدد تروریسم (القاعده و داعش) در این کشور بوده، حتی کشور پاکستان که خود جزء حامیان تاریخی طالبان است نیز با وجود بیش از ۴۰ میلیون پشتون در کشورش از این قاعده مستثنی نیست. قدرت‌های جهان نیز در بیانه شورای امنیت سازمان ملل به این مهم اشاره کرده و از طالبان مصراانه خواسته‌اند که با جدیت، ظهور و رشد تروریسم را کنترل کند. جدا از دل‌نگرانی‌های دیپلماتیک باید براساس شواهد و اطلاعات موجود به امکان و توان طالبان در کنترل گروه‌های تروریستی در خاک افغانستان پرداخت و این سؤال را مطرح کرد آیا طالبان انگیزه و اراده کنترل گروه‌های بنیادگرا و تروریستی را خواهد داشت یا ممکن است از مساعدت آنها در جهت افزایش قدرت چانه‌زنی خود با همسایگان و قدرت‌های منطقه استفاده کند؟ برای پاسخ‌گویی به این سؤالات کلیدی باید ابتدا به مقایسه تحلیلی طالبان که خود کماکان در لیست گروه‌های تروریستی جهان بوده و هم‌اکنون در مسند قدرت است، با دیگر جریانات تروریستی همچون داعش و القاعده پرداخت و فارغ از مواضع سیاسی و جناحی داخل کشور شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها را بیان کرد. برای مقایسه باید تر متوانیم بپرسیم چرا داعش و القاعده توانایی بیشتری در کنترل مناطق تاجیک‌نشین و واگذاری پست‌های کلیدی دولت مرکزی و حتی محلی در شهرهای تاریخی ایران فرهنگی مانند کابل، بلخ، مزار شریف، هرات و... برای هر انسان آزاداندیش و آگاهی‌درآور است. نکته نگران‌کننده این امر سکوت در برابر این تحولات است زیرا بیشتر صاحب‌نظران به ایده

ادامه در صفحه ۴

روزنامه شرق

آمریکا، بریتانیا و استرالیا پیمان امنیتی امضا کردند

همه در برابر چین

گروه جهان: فرانسه و اتحادیه اروپا از تصمیم رئیس‌جمهوری آمریکا برای تشکیل یک اتحاد امنیتی در منطقه هند و اقیانوسیه با کشورهای بریتانیا و استرالیا برای مقابله با نفوذ چین انتقاد کردند. بر اساس این معاهده امنیتی...

صفحه ۸

سال نوزدهم • شماره ۴۰۹۹ • ۱۲ صفحه • ۷۰۰۰ تومان

سرمقاله

رئیسی و پروژه توده‌سازی

احمد غلامی . سردبیر

توده‌سازی در جامعه کنونی ایران بسیار دشوار و پیچیده شده است. خاصه با این‌چهره‌ها و جریان‌های سیاسی موجود، اگر توده‌سازی ناممکن نباشد دور از دسترس است. اگر شورای نگهبان پیش از انتخابات مجلس یازدهم به این باور رسیده بود که چهره‌ها و جریان‌های سیاسی دیگر توان توده‌سازی ندارند، شاید چنین هزینه‌گرافی را به جامعه ایران تحمیل نمی‌کرد؛ اما شورای نگهبان مایل به هیچ خطری در این زمینه نبود و با اینکه قریب به‌اتفاقِ سیاسیون دور از قدرت تاکید می‌کردند که حتی در صورت تأیید صلاحیت نامزدهای اصلاح‌طلب مردم به پای صندوق رای نخواهند آمد، این نهاد برای دوری از قطبی‌سازی به هیچ بند و اندرزی گوش نداد تا یک مجلس یک‌دست را با خیالی آسوده شکل بدهد. اینک که پرده فروافتاده، با اطمینان می‌توان گفت مجلس یازدهم پیش‌درآمد انتخابات دور سیزدهم ریاست‌جمهوری بوده است. در انتخابات تبلیغات اندک اصلاح‌طلبانی که تأیید صلاحیت شده بودند هم شوری پدید نیامد و دولت سیزدهم در ریاست ابراهیم رئیسی بدون رقابت جدی شکل گرفت. بدیهی است هر رئیس‌جمهوری تمایل دارد در رقابتی نفس‌گیر پیروز میدان باشد و مستظهر به پشتیبانی مردم؛ اما در انتخابات دوره سیزدهم حتی اگر دست‌اندرکاران انتخابات اصرار داشتند انتخاباتی پرشور با مشارکتی بالا برگزار شود، با این چهره‌ها و جریان‌های موجود خواسته‌های دور از انتظار بود؛ چراکه به تعبیر گوستاو لوبون «قدرت کلمات در گرو تصاویری است که در اذهان برمی‌انگیزند، قدرتی کاملاً مستقل از دلالت واقعی آنها». گاهی اوقات آن کلماتی که معنا و مفهومشان از همه مبهم‌تر است همان‌هایی‌اند که بیشترین تأثیر را دارند. برای مثال، عباراتی چون دموکراسی، سوسیالیسم، برابری، آزادی و... که معناشان آن‌قدر مهم است که حتی چند جلد کتاب هم برای تدقیقشان کافی نیست^۱. اگرچه ارنستو لاکلاو انتقادهایی جدی به نظریات لوبون وارد می‌سازد، اما در اینجا و در شرایط جامعه ما، این نظریات سخت به کار می‌آید. فراموش نکرده‌ایم که اصلاح‌طلبان چگونه با مفاهیمی همچون دموکراسی و جامعه مدنی، توانستند با کلمات، تصاویری تازه از جامعه‌های ما را در اذهان مردم خلق کنند و با همین کلمات و تصاویر بود که دستت به توده‌سازی زدند که شاید بعد از انقلاب اسلامی سال ۵۷ بی‌نظیر بود؛ همان توده‌سازی بیست‌میلیونی که سال‌های سال توانست اصلاح‌طلبان را در ابرکه قدرت نگاه دارد. احمدی‌نژاد هم این‌گونه دست به توده‌سازی زد، چهره اتکا بر مفهوم عدالت که بسیار انتزاعی‌تر از مفهوم دموکراسی بود. احمدی‌نژاد این کلمات را چنان به کار می‌برد که گویی نیرویی مافوق طبیعی در آن است و همگان باید در برابر آن سر خم کنند. کلمات و تصاویری مبهم و پرمیبت که «دقیقا همین ابهام که آنها را در لطفای آن درگروگن سازد، توده‌سازی قدرتمند را از آمیزی‌شان را دوچندان می‌کند». اما امروز این کلمات از فرط استعمال به‌اصواتی بیبوده بدل شده‌اند و دست آخر به کار جماعتی می‌آیند که می‌خواهند از فکرکردن معاف شوند و در انتظار وقوع حادثه‌های هستند تا زندگی‌شان را بدون دخالت آنان درگروگن سازد. توده‌سازی در چهره دهه بعد از انقلاب صرفا منحصر به دولت‌های اصلاحات و مهجورزی نشده و به‌قدرت پیش آمده که از توان توده‌ها استفاده نشده باشد؛ برای مثال اعتراضات رسمی در برابر مخالفان و اقلیت‌ها یا در حمایت از سیاست‌های خارجی و منطقه‌ای دولت و حتی در زمینه‌ای چون امربه‌معروف و نهی از منکر. با تهییج توده‌ها، آنان به صحنه آمدند تا بلعیدن مسائلی و مشکلات کشور را دارند و با آنان می‌توان از مصائب گذر کرد و مهربان‌تر برخورد کرد. توده‌ها و توده‌سازان از بین رفته است و بعید است کلمات خلاقانه تصاویری نو و بدیع بسازند تا توده‌ها را برای مشارکتِ دوباره افغان کنند. آیا این رخدادی جدی در جامعه ایران است که باید آن را به فال نیک گرفت؟ آیا جامعه‌ کنونی دور از دسترس توده‌سازان قرار گرفته است؟ آیا این بی‌اعتنایی جامعه به مسائل سیاسی و اجتماعی نشئت‌گرفته از عدم اعتماد به مسئولان است یا آگاهی از اینکه نباید در پروژه‌های توده‌سازی مشارکت کنند؟

ادامه در صفحه ۲

عکس: امیر چیرلی

صفحه ۲

یادداشت

اقتصاد ما و علامت‌های نگران‌کننده

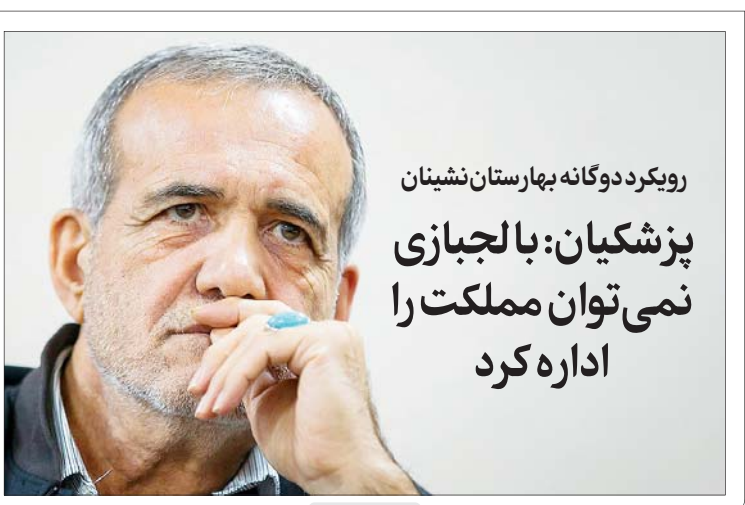
که به آن نگریسم، به‌مراتب نگران‌کننده‌تر از موارد فوق است، زیرا از یک سو همه عوامل نگران‌کننده موردتوجه ناظران، مستقیم یا غیرمستقیم متأثر از جریان رشد اقتصادی و منفی‌بودن آهنگ آن هستند. از سوی دیگر همان‌گونه که گفته شد، تراوم رشد منفی اقتصاد منتهی به از دست‌رفتن فرصت‌های کشور برای رشد در دوره آینده شده و به تعبیری موتور حرکت جامعه در مسیر بدترشدن شرایط زندگی و سقوط سایر شاخص‌های اجتماعی و فرهنگی موردتوجه این گروه از ناظران و سخنوران را روشن می‌کند. با نگاهی به تجریبات جهانی و کارنامه‌کشورهایی که طی دهه‌های اخیر موفق به بهبود جایگاه خود در رتبه‌بندی اقتصادهای برتر شده‌اند، می‌توان نتیجه گرفت که «خلق مزیت» بر صدر سیاست‌های این کشورها جا داشته است. جوامع موفق تلاش کرده‌اند با ایجاد و تعریف مزیت‌های جدید برای خود، فرصت‌های نوین تجاری و کسب سود برای فعالان اقتصادی خود پدید بیاورند. به بیان دیگر مزیت‌های یک کشور و مزیت‌های برنده آن در میدان تجارت و توسعه، هیچ‌گاه دائمی نیستند و به‌اصطلاح به‌طرف‌العیننی از دست خواهند رفت؛ برای نمونه در دهه‌های گذشته متولیان توسعه کشورمان معتقد بودند ایران با داشتن ذخایر نفت و گاز امکان کسب درآمد و سرمایه‌لایزم برای توسعه صنعتی خود را در آینده افزایش می‌دهد. علّت فشرده‌بودن و صدور نیز این باور را برنگزرت می‌کرد؛ اما اینک می‌بینیم رقباتی منطقه‌ای به‌راحتی جای ما را در بازار انرژی جهان گرفته‌اند و اینک تحلیل‌گسران جهانی از نفت به‌عنوان مزیتی در حال کم‌رنگ‌شدن و از دست‌دادن اعتبار برای کشورهای صاحب نفت یاد می‌کنند. یا می‌بینیم با سرمایه‌گذاری عظیم رقباتی ما در میدان تولید و صدور گاز از طریق خطوط لوله، بازار آینده گاز ایران حتی اگر مقدمات صدور فراهم شود، به‌سرعت در حال محدودشدن است. خط لوله صلح که بنا بود از طریق ایجاد زیرساخت برای تأمین گاز مصرفی پاکستان و هند مزیتی پایدار برای اقتصاد ما خلق کند، به‌راحتی متوقف شد. اروپا هم برای تأمین گاز موردنیاز خود راه آسان‌تر اتکا به روسیه و نادیده‌گرفتن ایران را برگزید. همین اتفاق در عرصه حمل‌ونقل ریلی نیز افتاد و با وجود تلاش کشورمان در دهه ۷۰ برای ایجاد ارتباط ریلی بین آسیای میانه با اروپا، اینک با تلاش ترکیه، مسیر ترانزیت بدون توجه به مزیت در حال ذوب‌شدن ایران گذشته شده است. مواردی از این دست نشان می‌دهد که منفی‌بودن رشد اقتصادی ایران طی چند دهه گذشته، یک بیماری ساده نیست که با مختصری مراقبت رفع شود. این وضعیت و سیاست‌های ناکارآمدی که دولت‌مردان در سالبان گذشته به کارگرفته‌اند...

ادامه در صفحه ۱۰

تداوم استراتژی نگاه به شرق

با عضویت ایران در سازمان همکاری‌های شانگهای موافقت شد

این دولت رئیسی است که توانست کسب تأییدیه اعضای این سازمان را در اولین هفته‌های کاری‌اش به کارنامه خود اضافه کند. البته اعضای سازمان همکاری‌های شانگهای با عضویت ایران موافقت کردند اما این موافقت به معنای آغاز روند عضویت دائم ایران در سازمان شانگهای است. در واقع در همین نشست، سند آغاز این روند نیز به امضا درآمد.
مشرح گزارش را در صفحه ۴ را بخوانید

رویکرد دوگانه بهارستان‌نشینان

پزشکیان: بالجبازی نمی‌توان مملکت را اداره کرد

صفحه ۲

یادداشت

بحران افغانستان و مسئولیت تاریخی ما

«طالبان اهلی‌شده» نگاه تردیدآمیز دارند و خطر آنها را در آینده‌ای نه‌چندان دور محتمل می‌دانند. خطرهای احتمالی این موضوع‌گیری تا حدودی انفعالی در آینده برای ما را در چند مورد می‌توان صورت‌بندی کرد:

۱- غفلت اخلاقی و بی‌توجهی به سرنوشت ایرانی‌تباران
۲- تثبیت قدرت‌طالبان احتمالا به‌زودی آنها را در مدار همیشگی تضاد با ما قرار خواهد داد
۳- آمدن رقبای منطقه‌ای ایران مانند عربستان، پاکستان و حتی ترکیه و متحدانشان به مرزهای شرقی ایران و ایجاد مشکلات جدید برای ایران از این ناحیه
۴- تثبیت طالبان احتمالا منجر به شدت‌گرفتن سرکوب و نسل‌کشی ایرانی‌تباران تاجیک و هزاره خواهد شد
۵- تثبیت طالبان برابر است با اتصال گوادر پاکستان به آسیای میانه و به حاشیه‌رفتن بندر چابهار
۶- به احتمال زیاد بازار افغانستان در دولت تثبیت‌شده طالبان در اختیار پاکستان قرار خواهد گرفت و ایران سهم خود را از این بازار از دست خواهد داد.
از این‌رو باید دولت‌مردان با چشمانی باز و با درک پیوندهای تاریخی و فرهنگی تاجیک‌ها و هزاره‌ها و با برآورد درست از فرصت‌ها و تهدیدهای ژئوپولیتیک ناشی از تحولات افغانستان تصمیم‌هایی بگیرند. برخی بر این باورند در این بزنگاه مهم تاریخی بهترین گزینه برای تاجیک‌ها و هزاره‌ها و ایران شکل‌گیری حکومت غیرمتمرکز در قالب دو کوتاه می‌شود. اکنون ایجاد سدهایی بر روی دو رود هیرمند و هیرود ایجاد شده است که در پشت صحنه آن سیاست‌های ضدایرانی حاکمان پشتون دیده می‌شود؛ درصورتی‌که سرچشمه این رودها در مناطق تاجیک‌نشین قرار دارند اگر در اختیار پشتون‌ها نباشد به آسانی می‌توان مشکل حق‌آبه ایران در نواحی شرقی را حل کرد؛ همچنین موضوع مهم‌تر اینکه در نیمه شمالی افغانستان بیش از ۲۰ میلیون فارسی‌زبان زندگی می‌کنند که توسعه روابط با آنها و احیای نقش تاریخی این شهرها می‌تواند در بالندگی بیشتر زبان فارسی مؤثر باشد.

ادامه در صفحه ۲

ناصر ذاکری کارشناس اقتصادی

براساس گزارش‌های رسمی تولید ناخالص داخلی سرانه کشور در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۸ وجود افزایش ظاهری ۳۴ درصد ارزش خود را از دست داده و طبعاً این روند کاهش‌ی تا امروز نیز ادامه داشته است؛ اما لطمه‌ای که در واقع در این مدت به اقتصاد کشورمان وارد شده، بزرگ‌تر از این رقم است. برای داشتن نتجسمی بهتر از این موضوع، کافی است به این نکته توجه کنیم که در یک نگاه تاحدی بدبینانه، اقتصاد ایران طی این دوره (غیر از دو سال گذشته که تهاجم ویروس کرونا بسیاری از اقتصادهای جهان را درگیر کرده) می‌توانست با اتکا به فرصت‌های تجاری مناسب خود حداقل رشدی شش‌درصدی را در معرض داشته باشد. بالا‌بودن نرخ رشد اقتصادی در یک لحاظ‌کردن فرصتی که طی دهه اخیر از دست داده‌ایم، می‌توان کاهش واقعی قدرت خرید شهروندان را نه ۳۴ درصد بلکه بالاتر از ۶۵ درصد برآورد کرد. در جهان پرآشوب امروز رقابت اقتصادی بین کشورها و تلاش برای دستیابی به سطح بالاتری از رفاه و درآمد به اوج خود رسیده است. بالا‌بودن نرخ رشد اقتصادی در یک منطقه توجه سرمایه‌گذاران و فعالان اقتصادی را به آن‌سو جلب می‌کند و به این ترتیب مزیتی برای کشور ایجاد می‌شود که بتواند سرمایه بیشتری را جذب کند و در موقعیت برتری نسبت به رقبای منطقه‌ای خود قرار گیرد. درواقع موفقیت در زمان جاری احتمال توفیق کشور را در آینده افزایش می‌دهد. علّت فشرده‌بودن و دربراره برخی تحولات اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برای نگرانی کرده‌اند. برخی نگران کاهش قدرت خرید نگران کاهش مصرف مواد پروتئینی و لبنیات، کاهش تمایل به خریدن و خواندن کتاب و روزنامه، با افزایش درصد جمعیت مستاجر هستند و برخی دیگر افزایش خشونت و بالا رفتن آمار جرم و جنایت را علامتی بد تلقی می‌کنند. به باور نگارنده منفی‌بودن نرخ رشد اقتصادی آن‌هم طی بیش از یک دهه، از راه‌زویه‌ای

ادامه در صفحه ۱۰